

اخلاق حرفه ای در پزشکی (Professionalism in medicine)

دکتر حبیب اله رضایی

عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج

تعریف اخلاق

سرشت و سجیه (خو و سرشت)

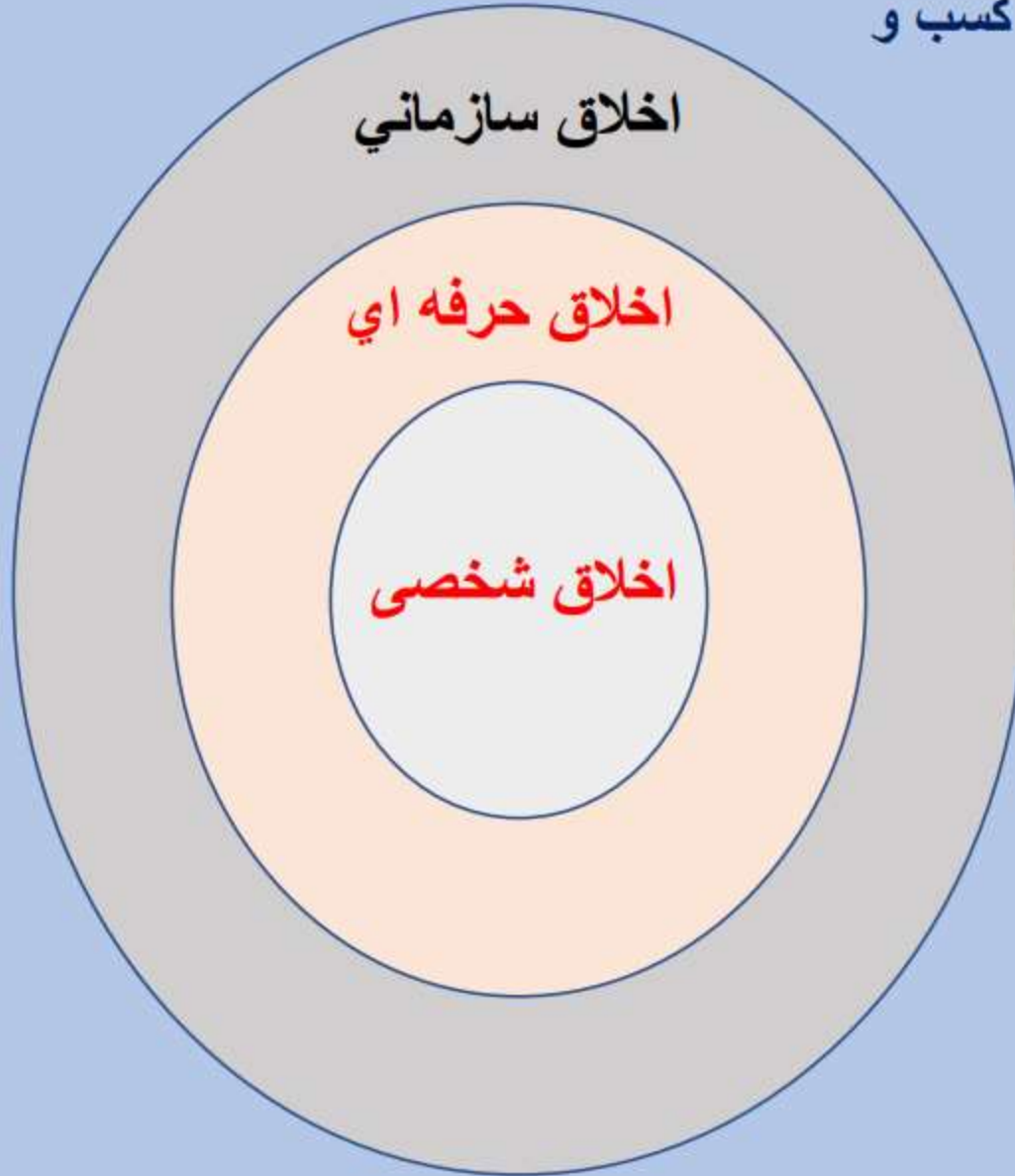
علم بحث در مورد پندار و کردار افراد

محيط اخلاق كسب و
كار

اخلاق سازماني

اخلاق حرفه اي

اخلاق شخصي

معادل های اخلاق حرفه ای (professionalism)

- تعهد حرفه ای
- منش حرفه ای
- حرفه ای گری

تفاوت "حرفه" و "کسب و کار"

کسب و کار (Business):

فعالیت‌هایی است که به منظور کسب منفعت از فروش کالا یا خدمات انجام می‌شود.

حرفه (profession):

حرفه‌ها دسته‌ای از مشاغل هستند که خود را به شکل ارائه دهندگان خدمت ارزنده اجتماعی معرفی می‌کنند و رعایت عملکرد حرفه‌ای خود را به شکل اعلام عمومی قول می‌دهند. □

حرفه:

• ارائه خدمت ارزنده اجتماعی

• نیاز به دانش یا مهارت تخصصی جهت اشتغال در حرفه

• اعطا حقوق خاصی از طرف جامعه به اعضاء این حرفه

• انتظار جامعه از آنها جهت ترجیح منافع جامعه بر منافع خود در ارائه خدمت اجتماعی

مثالهای بارز حرفه:

• پزشکی

• حقوق

• تعلیم و تربیت

• پلیس

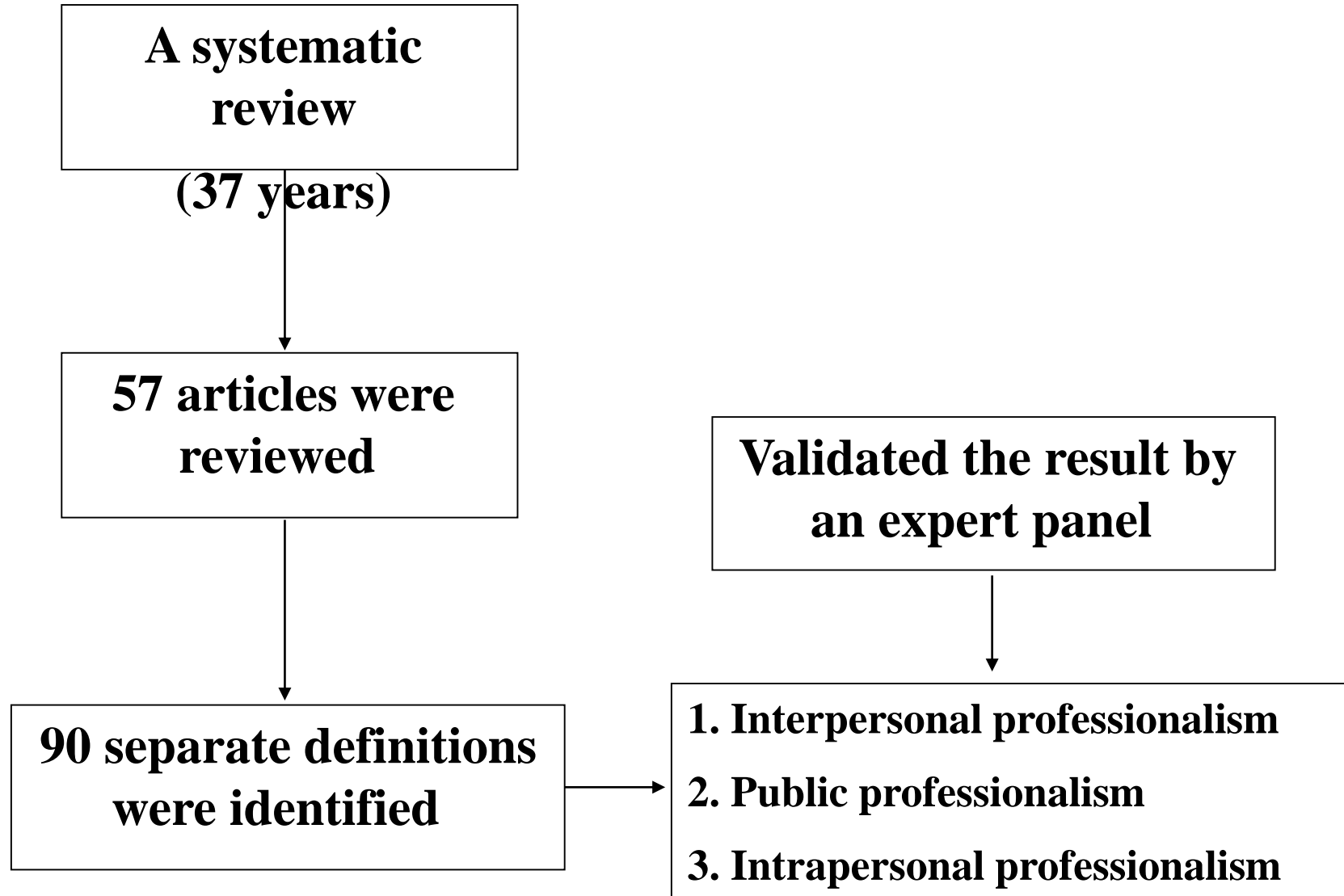
• قاضی

• کادر پرواز

• گروه نجات

"How to conceptualize professionalism"
by Van De Camp *et al.* (2004)

تعریف حرفه ای گری:

Element	Number of references	Element	Number of references
Altruism	26	Treat patients politely	2
Accountability	23	Flexibility	2
Respect	21	Commitment to continuity of patient care	1
Integrity	20	Adherence to guidelines	1
Submission to an ethical code	17	Self-improvement	1
Lifelong learning	17	Negotiation	1
Honesty	13	Justice	1
Compassion	12	Competence	1
Excellence	10	Benevolence	1
Self-regulation	10	Method and thoroughness	1
Service	10	Expert authority	1
Responsibility	9	Transparent rules	1
Honor	8	Humanistic values	1
Duty	8	Being well-organized	1
High level of expertise	8	Tolerance	1
Social contract	7	Be knowledgeable	1
Reliability	7	Self-awareness	1
Morality	7	Commitment	1
Suspension of self-interest	6	Clear professional values	1
Relationships with colleagues/team	6	Not letting personal beliefs influence care	1
Trust	6	Enhancing welfare of the community	1
Interpersonal skills	5	Give patients information they understand	1

Humility	5	Protect confidential information	1
Professional conduct	4	Be thoughtful	1
Maturity	4	Temperance	1
Communication skills	4	Appreciate literature and arts	1
Be responsive to patients' and Colleagues' age, gender and disabilities	3	Respect patients' right of shared decision making	1
Leadership	3	Understanding history	1
Value medical work intrinsically	3	Simplicity	1
Carry out professional responsibilities	3	Faith in life's meaning and value	1
Caring	3	Use of explicit standards	1
Virtue	2	Goodwill	1
Motivation	2	Willingness to admit errors in judgment	1
Sensitivity to a diverse patient population	2	Willingness to take time to complete work	1
Be sensitive	2	Ask help when necessary	1
Critique	2	Participation	1
Absence of impairment	2	Response to instruction	1
Good clinical judgement	2	Deliverance of quality	1
Calling	2	Not ripping people off	1
Know limits of professional competence	2	Deal with high levels of uncertainty	1
Blow the whistle if necessary	2	Professional awareness and sensitivity	1
Courage	2	Technical competence	1
Avoiding misuse of power	2	Critical analysis	1
Educate patients	2	Autonomy of professional associations	1
Response to stress	2	Fight for and guarantee standards	1

Interpersonal professionalism

حرفه ای گری بین فردی شامل عناصری از حرفه ای گری است که به پیش نیازهای ارتباط موثر و کافی با بیماران و سایر متخصصان مراقبت های بهداشتی اشاره دارد. یک یا دو عنصر متناسب با این موضوع منحصرأً به رابطه پزشک و بیمار اشاره دارد ، مانند نوع دوستی و آموزش بیماران

Public professionalism

حرفه ای گری عمومی ، عناصری از حرفه ای بودن را در بر می گیرد که مربوط به خواسته های جامعه از حرفه پزشکی است.

Intrapersonal professionalism

- برآوردن خواسته های فعالیت در حرفه پزشکی به عنوان یک فرد
- خواسته هایی را پوشش می دهد که برای عملکرد موثر و کافی در حرفه پزشکی به عنوان یک فرد باید برآورده شود.

Interpersonal professionalism	<p>Meeting the demands for adequate contact with patients and other healthcare professionals.</p> <p><i>Altruism, respect, integrity, service, honor, honesty, compassion, reliability, relationships with colleagues or team, interpersonal skills, communication skills, leadership, trust, educate patients, caring, avoiding misuse of power, admit errors in judgment, take time to complete work, ask help when necessary, not ripping people off, participation, response to instruction, tolerance, be sensitive, sensitivity to a diverse patient population, be thoughtful, treat patients politely, give information in a way patients understand, respect patients' right of shared decision making, be responsive to patients' and colleagues' age, gender and disabilities, responsibility, suspension of self-interest, benevolence</i></p>
Public professionalism	<p>Meeting the demands society places on the medical profession.</p> <p><i>Accountability, submission to an ethical code/moral commitment, excellence, self-regulation, social contract, duty, high level of expertise, professional conduct, calling, negotiation, justice, method and thoroughness, clear professional values, understanding history, simplicity, faith in life's meaning and value, use of explicit standards, deliverance of quality, professional awareness, technical competence, be knowledgeable, enhancing the welfare of the community, protect confidential information, carry out professional responsibilities, fight for and guarantee standards, commitment to continuity of patient care, adherence to guidelines, expert authority, transparent rules, autonomy of professional associations, commitment, blow whistle if necessary, competence</i></p>
Intrapersonal professionalism	<p>Meeting the demands to function in the medical profession as an individual.</p> <p><i>Lifelong learning, maturity, morality, value medical work intrinsically, humility, critique, absence of impairment, good clinical judgement, response to stress, flexibility, virtue, motivation, appreciate literature and arts, goodwill, deal with uncertainty, critical analysis, not letting personal beliefs influence care, know limits of professional, humanistic values, being well-organised, courage, self-awareness, temperance</i></p>

تعریف حرفه ای گری (Professionalism)

- حرفه ای گری برخورداری از نگرش و رفتارهایی است که در برگیرنده ویژگی های از خودگذشتگی، امانتداری، محبت، داشتن ارتباط مناسب، احترام، مسؤولیت پذیری، تعالی و رهبری می باشد (گلدشتاین).

توانمندی های مورد انتظار از یک پزشک

- ۱-مهارت های بالینی
- ۲-مهارت های برقراری ارتباط
- ۳-مراقبت بیمار(تشخیص، درمان، بازتوانی)
- ۴-ارتقای سلامت و پیشگیری در نظام سلامت و نقش پزشک در آن
- ۵-پیشرفت فردی و فراگیری مستمر
- ۶-تعهد حرفه ای، اخلاق و حقوق پزشکی
- ۷-مهارت های تصمیم گیری، استدلال و حل مساله

۶-تعهد حرفه ای، اخلاق و حقوق پزشکی

- دانش آموخته پزشکی باید با این باور که شفای بیماران به دست خداوند است و از سوی خدا این توفیق را پیدا کرده است که تا وسیله شفای بیماران را فراهم کند، مجموعه ارزش ها، خصوصیات و رفتارهایی که متضمن اعتماد جامعه به حرفه پزشکی هستند را به عنوان تعهدات حرفه ای پزشکی بپذیرند و در طبابت خود به کاربندد.
- او همین طور باید پایبند به رعایت سوگند نامه و راهنماهای اخلاق پزشکی منبعت از معارف اسلامی باشد و بداند تقوی الهی مبنای رعایت تعهد حرفه ای پزشک است.
- همچنین باید توانایی شناسایی مسایل اخلاقی را در طبابت خود داشته باشد و بتواند ضمن توجه به الزامات قانونی و اخلاقی و با احترام به باورها و فرهنگ های افراد ذی نفع در مورد این مسایل تحلیل و تصمیم گیری مناسب انجام دهد.

حوزه های پروفشنالیزم:

۱- نوع دوستی (Altruism)

۲- وظیفه شناسی و مسؤولیت پذیری (Duty & Responsibility)

۳- شرافت و درستکاری (Honor and Integrity)

۴- احترام به دیگران (Respect for others)

۵- تعالی شغلی (Excellence)

۶- عدالت (Justice)

۱- نوع دوستی

مصادیق نوع دوستی

- ارجحیت دادن منافع بیمار بر منافع خود
- دلسوزانه گوش دادن به نگرانیهای بیمار و توجه به خواسته ها و آلام آنها
- حمایت بیدریغ از بیماران محروم و ضعیف
- ارجحیت دادن منافع تیم همکاران بر منافع خود □
- رعایت عدالت بدون در نظر گرفتن نژاد، مذهب، عقیده، جنسیت و ... در مواجهه با بیماران مختلف
- رعایت منشور حقوق بیمار در شرایط مختلف و دفاع از آن
- معرفی بیماران نیازمند (مالی، اجتماعی) به واحد مددکاری یا انجمنهای خیریه

مصادیق نوع دوستی

- توجه به تمام ابعاد جسمی، روانی و اجتماعی در برخورد با بیماران
- توجه به تامین بهترین منافع سلامتی بیمار در انتخاب روش درمانی و تشخیصی

مصادیق نوع دوستی

- صرف وقت و حوصله برای توضیح اطلاعات به بیمار
- صرف وقت و حوصله برای آرامش بخشیدن به بیمار ناخوش
- تلاش برای کاستن از رنج و درد بیمار از تمام راههای ممکن
- مشارکت در سازمانهای حرفه‌ای محلی و ملی
- پیشنهاد کمک به سایر اعضای تیم
- داوطلب شدن برای انجام کار فرد دیگری که نمی‌تواند کارش را انجام دهد،
- در اختیار دیگران قرار دادن دانش و مهارت‌های خود

موارد عدم رعایت اخلاق حرفه ای در حوزه نوع دوستی

- به خاطر حل نکردن تضاد بین مسئولیت های شخصی و حرفه ای، از الزامات حرفه ای (انجام وظایف در قبال بیمار) باز می ماند.
- از پیدا کردن حمایت های قانونی برای بیماران و خانواده ها، دسترسی به منابع مورد نیاز مالی و حمایت های اجتماعی از طریق واحد مددکاری یا انجمن های اجتماعی از طریق واحد مددکاری یا انجمن های خیریه امتناع می ورزد.
- علیرغم وجود امکانات لازم در مراکز دانشگاهی، بیماران را جهت مراجعه به مراکز غیردانشگاهی ترغیب و هدایت می کند.
- نسبت به بیماران بر پایه نژاد، قوم، مذهب، ناتوانیها، جنسیت، سن، موقعیت اقتصادی- اجتماعی یا شیوه زندگی آنها رفتار تبعیض آمیز نشان می دهد، به خصوص این که چنین رفتاری سبب پریشانی بیمار، والدین و خانواده ها شود.
- در برخورد با بیمار و خانواده اش نسبت به فرهنگ آنها بیتفاوتی آشکار نشان می دهد، به خصوص که این رفتار عمدی و بدون احساس پشیمانی باشد.

۲-وظیفه شناسی و مسئولیت پذیری

حوزه تعهد به اصول حرفه ای: وظیفه شناسی و مسئولیت

- به موقع در کلاس و یا بخش درمانی حاضر می شود.
- انجام وظائف محوله به طور کامل و به موقع
- قوانین و مقررات مرکز آموزشی درمانی را رعایت می کند.
- در صورت نیاز به همکاران خود کمک می کند.
- پوشش و ظاهر متناسب با محیط درمان و مراقبت دارد.

حوزه تعهد به اصول حرفه ای: وظیفه شناسی و مسئولیت

- نسبت به انجام وظایف خود تعهد کافی داشته باشند.
- به سوالات بیماران پاسخ دهند.
- اطلاعات مربوط به وضعیت بیمار را با مناسبترین شیوه در اختیار وی و همراهان قرار دهند.
- از دخالت‌های بی مورد در کار همکاران پرهیز نمایند و با اعضای تیم سلامت تعامل سازنده داشته باشند.
- در تمامی مراحل مراقبت و انتقال بیماران احساس مسئولیت نماید.
- برای انجام هر کار درمانی از بیماران اجازه بگیرد.
- در رابطه با پیشگیری از تشدید بیماری، بروز عوارض، ابتلای مجدد، انتقال بیماری و نیز بهبود کیفیت زندگی به طور مناسب به بیماران آموزش دهند.

حوزه تعهد به اصول حرفه ای: وظیفه شناسی و مسئولیت

- قابل اعتماد بودن
- از سرپرست پیروی کردن
- پاسخ به نامه‌ها، احضارها، تلفن‌ها و ایمیل‌ها به نحوی که سر وقت و به موقع باشد
- رعایت ضوابط و مقررات

حوزه تعهد به اصول حرفه ای: وظیفه شناسی و مسئولیت

- همکاری مناسب در کار تیمی
- انجام وظائف و در دسترس بودن در زمان on call
- گزارش دقیق و کامل مراقبتهایی که برای بیمار انجام می شود
- انتقال درست و کامل مسئولیت مراقبت از بیمار
- اطلاع به دیگران در زمانیکه برای انجام وظیفه نمی تواند حاضر شود و اطمینان از جایگزین

حوزه تعهد به اصول حرفه ای: وظیفه شناسی و مسئولیت

- تکمیل مراقبت بیماران قبل از مرخص کردن آنها
- اظهار خطای پزشکی به تیم یا سرپرست
- اظهار وجود تعارض منافع به تیم یا سرپرست
- شناسایی و گزارش خطا و رفتار نامناسب همکاران با پرهیز از بی‌اعتبار نمودن غیر منصفانه

حوزه تعهد به اصول حرفه ای: وظیفه شناسی و مسئولیت

- مشارکت در فعالیتهای خود_نظارتی حرفه
- اجتناب از سوء مصرف دارو و الکل
- ارائه نقد موثر به جای غر زدن
- برقراری تعادل بین وظایف فردی و حرفه ای خود به نحو شایسته

موارد عدم رعایت اخلاق حرفه ای در حوزه وظیفه شناسی و مسئولیت

- آگاهانه در اطمینان یافتن از انتقال مناسب اطلاعات بیمار به اعضای تیم مراقبت کوتاهی می کند (مثلا با همکاران در مورد وضعیت بیمار به طور ناقص و با عجله گفتگو میکند)، به گونه ای که سلامت بیمار در معرض خطر قرار می گیرد.
- آگاهانه اطلاعات بالینی بیمار را به دیگر مراقبان سلامت بد و غلط ارائه میکند.
- ضوابط مربوط به ساعت حضور در بخش آموزشی یا مرکز آموزشی-درمانی را در برنامه های آموزشی رعایت نمیکند
- مستندات مربوط به وضعیت بیمار یا مراقبتهای انجام شده برای او (مستندات بیمارستانی، درمانگاهی و یا آموزشی) را به طور دقیق ثبت نمیکند.
- وظایف خود را به طور غیرموجه انجام نمیدهد، یا با تاخیر انجام میدهد.
- آگاهانه بیمار را در معرض خطر قرار میدهد.
- در کار نیروهای سلامت دخالت بی مورد میکند به نحوی که موجب اختلال در امر مراقبت از بیمار گردد.

موارد عدم رعایت اخلاق حرفه ای در حوزه وظیفه شناسی و مسئولیت

- تنها در حد معمول و رفع تکلیف فعالیت میکند و در هنگام نیاز، کار اضافی انجام نمی دهد.
- خطای پزشکی صورت گرفته از طرف خود یا همکاران را در مورد بیمار، به واحد مربوطه گزارش نمی کند.
- حاضر به اقرار و عذرخواهی به خاطر اشتباه در درمان یا قضاوت بالینی خود نیست.
- نسبت به آموزش دانشجویان سال پائینتر و سایر فراگیران بی توجهی و کوتاهی میکند.
- وضع ظاهری مرتب و مناسب با شان کادر درمانی را رعایت نمی کند.

۳- شرافت و درستکاری

مصادیق شرافت و درستکاری

- رفتار صادقانه (راستگویی، انصاف، رک بودن و خوش قول بودن)
- پذیرش خطاهای انجام شده
- رفتار مناسب شأن پزشکی چه در رفتار، چه در صحبت و چه در نحوه لباس
- اجتناب از استفاده از شیوه های غیرمنصفانه برای ارتقای جایگاه آکادمیک خود
- شناسایی موقعیت های تعارض منافع خود و مدیریت مناسب آن
- عمل کردن بر مبنی ضوابط حرفه ای در برخورد با رفتار غیرحرفه ای همکاران

مصادیق شرافت و درستکاری

- در موقعیت های دشوار خونسردی خود را حفظ می کند.
- اسرار دیگران را فاش نمی کند(رازدار باشد).
- در رفتارش صداقت دارد(راستگویی، انصاف، رک بودن، خوش قول بودن)
- درستکار باشد.
- حل اختلافات به شکلی که به شأن طرف مقابل احترام گذاشته شود

مصادیق شرافت و درستکاری

- صداقت با بیماران و اجتناب از بزرگنمایی توانمندی‌های خود
- تشویق موفقیت‌های همکاران خود در اجتماعات عمومی
- اظهار نظر فقط در مورد موضوعاتی که در حیطه تخصص اوست.
- عدم مشارکت در تقلب (دادن و گرفتن) در آزمون‌ها
- پذیرفتن مسؤولیت کار خود
- عدم شرکت در ارتباطات استثمار‌گرایانه با همکاران، دانشجویان، بیماران یا خانواده ایشان به منظور کسب منافع مادی، احساسی، جنسی، پژوهشی یا آموزش
- انجام اخلاقی و گزارش صادقانه پژوهش و قدردانی مناسب از مشارکت دیگران در انتشار
- اجتناب از دزدی تالیفات

عدم رعایت اخلاق حرفه ای در حوزه شرافت و درستکاری

- به خرید و فروش کشیک می پردازد.
- از مهر سایرین استفاده می کند یا مهر خود را در اختیار دیگران قرار می دهد.
- برای انجام پژوهش تاییدیه اخلاقی از کمیته پژوهش ها یا رضایت نامه از بیمار دریافت نمی کند.
- بیمار را به هر طریقی به شرکت در تحقیقات وادار می کند.
- در محرمانه نگاه داشتن اطلاعات بیماران کوتاهی می کند.

۴- احترام به دیگران

مصادیق احترام به دیگران

- ارتباط خوب و مناسب با دانشجویان زیردست در محیط آموزشی
- ارتباط خوب و مناسب با اساتید در محیط آموزشی
- ارتباط خوب و مناسب با شاغلین سایر حرفه‌های مرتبط با سلامتی
- اهمیت دادن به اعتقادات، ارزش‌ها، باورها، نگرانی‌ها و نقش‌های اجتماعی بیماران

حوزه تعهد به اصول حرفه ای: احترام به دیگران

- با بیمار محترمانه برخورد می کند.
- حریم خصوصی بیمار را رعایت می کند (در هنگام معاینه و انجام خدمات سلامت)
- از جملات تحقیر آمیز استفاده نمی کند.
- رعایت حقوق بیمار از جمله رازداری بخصوص در بیماران فاقد قدرت تصمیم گیری

حوزه تعهد به اصول حرفه ای: احترام به دیگران

- بیمار را به عنوان یک انسان در گرفته، نام و مشخصات وی را با احترام یاد کنند.
- به وقت دیگران احترام گذاشته و نظم و ترتیب را رعایت نمایند.
- به همراهان بیمار احترام بگذارند.

مصادیق احترام به دیگران

- برقراری تفاهم با اعضاء تیم
- حفظ حریم‌های لازم در موقعیتهای شغلی و آموزشی
- معرفی خود و اعضای تیم به بیمار و خانواده‌اش
- مورد خطاب قرار دادن بیمار به شکلی مناسب
- استفاده از اصطلاحاتی که برای بیمار قابل فهم باشد، در صحبت با بیمار
- احترام و حفظ شأن انسانی بیماران و خانواده ایشان چه در حضور و چه در غیاب ایشان
- احترام به حق استقلال فردی بیمار از طریق ارائه اطلاعات در مورد انتخاب‌های درمانی
- ارائه مشاوره به خانواده یا قیم قانونی بیمار، هنگامی که وی فاقد اهلیت تصمیم‌گیری باشد

مصادیق احترام به دیگران

- تحمل و صبوری نشان دادن در مقابل طیفی از رفتارها و عقاید
- تبعیض روا نداشتن در تعاملات خود با دیگران براساس مواردی همچون سن، رنگ پوست، نژاد، عقاید سیاسی، وضعیت تأهل، ناتوانی‌های جسمی و روحی، جنس، تمایل جنسی (هم‌جنس‌گرا یا غیر هم‌جنس‌گرا) و یا محکومیت‌های کیفری یا جنایی

موارد عدم رعایت احترام به دیگران

- در هنگام معاینه و انجام خدمات سلامت حریم خصوصی بیمار را رعایت نمی کند.
- به بیمار به عنوان یک شیء یا case رفتار می کند و نه یک انسان
- در صحبت کردن ادب را رعایت نمی کند.
- با پرسنل، همکاران، بیمار و یا درگیری فیزیکی یا کلامی پیدا می کند.
- رفتارهای آزار دهنده، مختل کننده نظم و بی ادبانه از قبیل صحبت های تند و تحقیرآمیز، تعاملات آمیخته با عصبانیت، اوقات تلخی، گرفتن ژست ها، خشم و ... که موجب شکایت سایرین می شود.
- در اقرار و عذرخواهی به خاطر بی ادبی کوتاهی می کند.

۵-تعالی شغلی

مصادیق تعالی شغلی

- ۱- خطاهای خود را می پذیرد.
- ۲- به دنبال دریافت بازخورد از عملکرد خویش است.
- ۳- وقتی به وی بازخورد داده می شود، می پذیرد.
- ۴- اصلاح رفتارها یا عملکرد خود براساس فیدبک ارائه شده
- ۵- انتقاد پذیر باشند.
- ۶- محدودیت علمی خود را شناخته، در موارد لازم مشاوره و کمک بخواهند.
- ۷- به طور مستمر، دانش و توانمندی های خود را ارتقاء دهند.(خود را ملزم به خودآموزی و به روز کردن دانش و مهارت خود بدانند).
- ۸- استانداردهای تکمیل پرونده پزشکی و گزارش نویسی را رعایت کنند.
- ۹- مطابق با دستاوردهای علمی در دسترس اقدام تشخیصی درمانی مناسب انجام دهند.

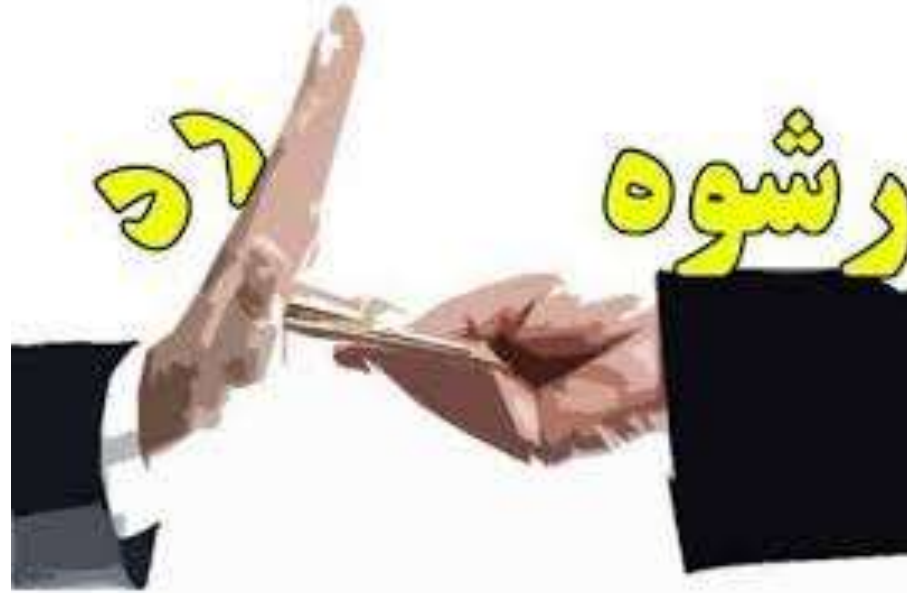
تعهد به اصول حرفه ای: حوزه تعالی شغلی

- نگرش نقادانه به خود و توانایی تشخیص حیطة‌هایی توانمندی و دانش خود
- سازگاری با تغییر شرایط
- ارزیابی سلامتی جسمی و روحی خود
- شرکت در راندها، سمینارها و سایر فعالیت‌های آموزشی
- مطالعه بر اساس case های بیمار که به وی مراجعه می‌کنند.

موارد عدم رعایت اخلاق حرفه ای در حوزه تعالی شغلی

- در تأمل بر روی عملکرد و انتقاد و قضاوت در مورد خطاها و ضعف های خود ناتوان است.
- نسبت به بازخوردهای ارائه شده از طرف دیگران که در رسیدن به اهداف درمانی و یا آموزشی به وی کمک می نماید، بی اعتنایی می کند.
- در مشورت گرفتن از سایر دانشجویان سال بالاتر، یا سایر افراد تیم درمانی که با تجربه تر هستند جهت حل مشکلات پیش آمده در مراقبت از بیمار کوتاهی می کند.
- در جهت کسب دانش و مهارت تلاش نمی کند.

٦- تعهد به عدالت □

مصادیق تعهد به عدالت

- توزیع عادلانه منابع مراقبت سلامتی
- طبابت بر مبنای هزینه اثربخشی
- مراقبت از منابع خدمات سلامتی
- خودداری از اتلاف و اسراف منابع و امکانات عمومی
- پرهیز از هرگونه تبعیض بر اساس جنسیت، قومیت، نوع بیماری، مذهب، سطح اجتماعی و اقتصادی، عادات شخصی

منشور اخلاق حرفه ای در برخی دانشگاه ها

ماده ۱ - مقررات مربوط به پوشش :

- ۱- کلیه دانشجویان در بخش های بالینی و آزمایشگاه ، موظف به استفاده از روپوش سفید ، مقنعه (مخصوص بانوان) با رنگ های مشخص می باشند . روپوش باید تمیز ، مرتب ، با اندازه مناسب و به اندازه کافی گشاد که امکان حرکات آزادانه با دکمه بسته را فراهم نماید و مزین به کارت شناسایی شامل نام و مقطع تحصیلی دانشجو باشد .
- ۲- مشخصات روپوش و مقنعه از طرف دانشکده اعلام می گردد .
- ۳- استفاده از هر نوع پوششی با علائم خاص ، دارای پارگی و لکه و ... برای خانم ها و آقایان ممنوع می باشد .

منشور اخلاق حرفه ای در برخی دانشگاه ها

ماده ۲- کفش و جوراب :

- ۱- کفش ها باید ساده ، بدون پاشنه و یا پاشنه کوتاه و بدون ایجاد صدا باشد .
- ۲- پوشیدن صندل مجاز نمی باشد .
- ۳- پوشیدن جوراب با ضخامت مناسب الزامی است .

منشور اخلاق حرفه ای در برخی دانشگاه ها

ماده ۳ - موها و ناخن ها :

آقایان :

۱- موها کوتاه ، تمیز ، اصلاح شده بوده و بدون فرم خاص ، به نحوی که روی صورت را نپوشاند . (قرارگرفتن مو روی صورت میدان دید عمل کننده را محدود نموده و کنار زدن مکرر موها با دست باعث انتقال آلودگی می گردد) .

خانم ها :

۲ - موها کاملاً پوشیده باشد . ناخن ها باید کوتاه شده ، تمیز و بدون لاک باشند (ناخن بلند احتمال پاره شدن دستکش را افزایش داده و سبب انتقال پاتوژن ها می شود و وجود لاک مانع دیدن آلودگی زیر ناخن ها می گردد) .

۳- استفاده از هرگونه آرایش مو و صورت غیرمتعارف ممنوع می باشد.

منشور اخلاق حرفه ای در برخی دانشگاه ها

ماده ۴- بهداشت فردی و نحوه رفتار در بخش :

- ۱- رعایت بهداشت فردی و بهداشت دهان و دندان الزامی است .
- ۲- استفاده از هرگونه بوی تند جایز نمی باشد . (هوای محیط کار متعلق به همه آحاد حاضر در محل بوده و رایحه های تند بسیار آزرزن و مضر می باشد)
- ۳- جویدن آدامس ، کشیدن سیگار ، شوخی کردن و ایجاد صدای بلند در بخش آزمایشگاه و محیط های آموزشی و در هنگام درمان بیماران مغایر با رفتار حرفه ای بوده و قابل قبول نمی باشد .
- ۴- استفاده از موبایل در هنگام حضور در کلاس و کار در بخش و آزمایشگاه مجاز نمی باشد .

منشور اخلاق حرفه ای در برخی دانشگاه ها

ماده ۵- زیور آلات :

- ۱- استفاده از هرگونه زیور آلات به جز حلقه ساده ازدواج ممنوع است .
- ۲- هرگونه خال کوبی و کاربرد نگین های زینتی ممنوع است .

منشور اخلاق حرفه ای در برخی دانشگاه ها

- لباس فرم دانشجویی جهت ورود به بیمارستان های آموزشی باید متحد الشکل بوده و شامل مجموعه ویژگیهای زیر باشد:
- ۱- روپوش سفید بلند، گشاد، آستین بلند و غیر چسبان به طوری که لباس زیر یا برجستگی های بدن از سطح آن قابل رؤیت نباشد.
 - ۲- روپوش باید دارای آرم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی باشد.
 - ۳- دانشجویان خانم باید تمامی سر و موها را با مقنعه بپوشانند بطوری که نواحی گردن و ناحیه یقه لباس نیز کاملاً پوشیده گردد.
 - ۴- تمامی دکمه های روپوش باید در تمام مدت حضور در محیط های بالینی بطور کامل بسته باشد.
 - ۵- شلوار باید بلند متعارف و ساده و غیر چسبان باشد.
 - ۶- پوشیدن جوراب ساده که تمامی پا و ساق پا را بپوشاند ضروری است و پوشیدن جوراب های توری و دارای تزئین ممنوع است.

منشور اخلاق حرفه ای در برخی دانشگاه ها

- ۷- خوردن و آشامیدن در حضور بیماران ممنوع می باشد.
- ۸- استفاده از کارت شناسایی معتبر عکس دار (تگ) حاوی حرف اول نام، نام خانوادگی، عنوان، نام دانشکده و نام رشته در تمام مدت های حضور در محیط های بالینی الزامی می باشد.
- ۹- کفش باید راحت و مناسب بوده هنگام راه رفتن صدای آزار دهنده نداشته باشد.
- ۱۰- روپوش، لباس و کفش باید راحت، تمیز و مرتب و در حد متعارف باشد و نباید دارای رنگهای تند و زننده نا متعارف باشد.
- ۱۱- استفاده از اقلام نا مربوط و آویزان از روپوش وشلوارو کفش، نظیر زنجیر و علامت های گروه های افراطی و انحرافی ممنوع می باشد.
- ۱۲- استفاده از ناخن های مصنوعی و ناخن بلند به دلیل افزایش شانس انتقال عفونت و احتمال آسیب به دیگران ممنوع می باشد.
- ۱۳- آرایش ناخن ها با لاک و بر چسب های ناخن در هر شکلی ممنوع است.
- ۱۴- هر گونه آرایش صورت در خانم ها که نشان از خودنمایی و جلب نظر دیگران باشد ممنوع است.
- ۱۵- صحبت کردن در محیط های بالینی باید به آرامی و با ادب همراه باشد و هرگونه ایجاد سرو صدای بلند و یا بر زبان راندن کلمات رکیک ممنوع و پیگرد قانونی دارد.

اخلاق حرفه ای در فضای مجازی
(e-professionalism)

فضای مجازی

فضای مجازی هر گونه محیط الکترونیکی است که ارتباطات و انتقال اطلاعات در آن
روی می دهد.

اخلاق در فضای مجازی

- اخلاق فضای مجازی به عنوان یک نوع اخلاق حرفه ای محسوب می شود و این اخلاق حرفه ای نیز به نوبه ی خود زیرمجموعه ی اخلاق اجتماعی قرار می گیرد که موضوع علم اخلاق است.
- حرفه ای گری الکترونیکی (حرفه ای گری در فضای مجازی) به عنوان نگرش و رفتاری است که الگوهای حرفه ای بودن را از طریق رسانه های دیجیتال نمایان میکند.
- حرفه ای گری در فضای مجازی برای جامعه ی پزشکی به این معناست که اعضای این جامعه ، یک سری چارچوب و ملاحظات را برای حفظ و ترفیع شأن خود رعایت کنند.

برخی از مصادیق غیراخلاقی رایج در فضای مجازی

- -سرقت ادبی و نقص حقوق مالکیت معنوی
- -ترویج و تبلیغ ضد ارزش ها
- -استراق سمع
- -افزایش فریبکاری
- -عدم پایبندی به امانت داری
- -تخریب رقبا از طریق تهمت و شایعه سازی
- -گسترش دروغ و تقلب

برخی از ضوابط اخلاق حرفه ای هر یک از اعضای جامعه پزشکی در فضای مجازی

- هر یک از اعضای جامعه پزشکی به رعایت شان حرف پزشکی و حفظ اعتماد عمومی به حرفه مندان پزشکی توجه دارد و از انتشار تصاویر شخصی خلاف شئون حرفه ای اعم از توزیع و پخش تصاویر خصوصی نماینگر اشتغال به امور لغو و یا خلاف قانون در سایت هایی که در آن به عنوان حرفه مند پزشکی شناخته می شوند خودداری می کند.
- آراستگی ظاهر و استفاده از پوشش متناسب با شان حرف پزشکی و قوانین حاکم در کشور را در فضای مجازی رعایت می کند.
- از شایعه پراکنی، تهمت و انتشار هر گونه مطلب خلاف واقع که سبب سلب یا تضعیف اعتماد عمومی به حرفه مندان پزشکی در فضای مجازی شود اجتناب می ورزد و صداقت و راستگویی در ارائه اطلاعات را رعایت می کند.
- از به کارگیری الفاظ غیراخلاقی و خشونت آمیز و انتشار هر گونه مطلب توهین یا تبعیض آمیز نسبت به قومیت، جنسیت، باورهای فرهنگی و مذهبی و غیره در فضای مجازی اجتناب می ورزد.

برخی از ضوابط اخلاق حرفه ای هر یک از اعضای جامعه پزشکی در فضای مجازی

- در خصوص بحث های مطرح شده در محیط های مجازی از انجام هر گونه قضاوت و تصمیم گیری پیش از کسب اطمینان از درستی و صحت مطالب منتشر شده اجتناب می ورزد.
- از هر گونه فریب کاری و سرقت علمی و ادبی مقالات، مطالعات و مستندات در فضای مجازی اجتناب می کند و حق مالکیت معنوی اطلاعات را در فضای مجازی رعایت می کند و در برابر انتشار مطالب در فضای مجازی به مسئولیت های خود توجه دارد.
- برای به روزرسانی اطلاعات خود و اطمینان از امنیت آن در فضای مجازی اهمیت قائل بوده و مسئولانه عمل می کند.
- نسبت به ارزیابی صحت هویت کاربران قبل از برقراری ارتباط با آنان اطمینان حاصل می کند و از اعتماد بی مورد خودداری می کند.

برخی از ضوابط اخلاق حرفه ای هر یک از اعضای جامعه پزشکی در فضای مجازی

- از ورود به حریم خصوصی مجازی دیگران از جمله صندوق پست الکترونیک شخصی، محیط کاربری شخصی در ابزارهای ارتباط جمعی و غیره اجتناب می کند.
- در فضای مجازی با همکاران خود با شکیبایی، متانت، احترام و منصفانه و مطابق با اصول اخلاقی و ارزش ها و هنجارهای فرهنگی رفتار می نمایند و به حفظ اسرار همکاران و سازمان در فضای مجازی پایبند است.
- در قبال آگاه ساختن همکاران و دانشجویان و سایر افراد از عواقب منفی مطالب نادرست و یا ناروایی که در فضای مجازی بارگذاری کرده اند احساس مسئولیت می کنند و با حفظ کرامت و شان انسانی به صورت محرمانه به ایشان تذکر می دهد.
- به منظور ارائه اطلاعات، تعامل با همکاران و تبادل اطلاعات پزشکی، حتی الامکان از سایت های معتبر و اختصاصی حرفه پزشکی استفاده می کند.

برخی از ضوابط اخلاق حرفه ای هر یک از اعضای جامعه پزشکی در فضای مجازی

- در صورت نیاز به اشتراک گذاری اطلاعات بیماران و یا انجام بحث های گروهی در محیط های مجازی، محرمانگی اطلاعات افراد را رعایت نموده و به حذف اطلاعاتی که منجر به افشای هویت بیمار و شناسایی وی می شود توجه می نماید.
- در فضای مجازی که به عنوان ارائه دهنده خدمات سلامت شناخته می شود از فعالیت های تبلیغاتی انتفاعی برای شرکت های پزشکی و دارویی خودداری می کند.
- در صورت فعالیت و مشارکت در برگزاری برنامه های مشاوره مراقبتی درمانی در فضای مجازی، به سوالات افراد صریح و به موقع پاسخ می دهد.
- در ارائه مشاوره در فضای مجازی، منافع و مصالح بیمار را اولویت قرار داده و از اطلاعات حاصل از بیمار در جهت منافع شخص خود استفاده نمی کند.

برخی از ضوابط اخلاق حرفه ای هر یک از اعضای جامعه پزشکی در فضای مجازی

در قبال توصیه‌ها و فعالیت‌های مراقبتی که در فضای مجازی ارائه می‌کند، قبول مسئولیت کرده و هر گونه عواقب مترتب به آن را می‌پذیرد.

ضمن معرفی نام و جایگاه حرفه‌ای خود، از بزرگ‌نمایی توانمندی خود در فضای مجازی پرهیز می‌کند.

پیش از برقراری ارتباط الکترونیکی با بیمار یا خانواده وی در فضای مجازی، از ایشان کسب اجازه می‌کند.

نسخه‌ای پشتیبان از مکاتبات خود با بیماران در فضای مجازی را در پرونده‌ای به شکل محرمانه مستندسازی می‌کند.

در صورت برقراری تعامل با بیماران و خانواده وی در فضای مجازی، ضمن توجه به ارزش‌ها و هنجارهای فرهنگی و

اجتماعی، حد و مرزهای ارتباط حرفه‌ای را رعایت می‌نماید.

برخی از ضوابط اخلاق حرفه ای هر یک از اعضای جامعه پزشکی در فضای مجازی

در برقراری روابط اجتماعی در فضای مجازی با کودکان یا گروه های آسیب پذیر، به احتمال سوء برداشت از ارتباط یا مطالب ارائه شده، توجه کرده و محتاطانه و دقیق عمل می کند.

در چارچوب وظایف و اختیارات خود، در جهت بهبود و ارتقاء کیفیت و صحت محتوای ارائه شده در سایت های مجازی وابسته به مراکز خدمات سلامت، می کوشد.

برخی از ضوابط اخلاق حرفه ای هر یک از اعضای جامعه پزشکی در فضای مجازی

پیش از ارزیابی قابلیت اعتماد و درجه شواهد علمی مقالات و متون منتشر شده در فضای مجازی، از نتایج آنها در عملکرد طبابت خود استفاده نمی‌کند.

جهت جلوگیری از سرقت اطلاعات مراکز تحقیقاتی و پژوهشی، از همکاری و مشارکت مجازی با سازمان‌های ناآشنا اجتناب می‌کند.

پیش از ورود اطلاعات بیماران به بانک داده‌های پژوهش که بر محیط مجازی قرار دارد از ایمن بودن محیط مجازی و محدودیت دسترسی افراد غیر مرتبط به این داده‌ها برای حمایت از این داده‌ها اطمینان حاصل می‌کند.

برخی از ضوابط اخلاق حرفه ای هر یک از اعضای جامعه پزشکی در فضای مجازی

در تدریس و گفتگوهای پزشکی در فضای مجازی از ارائه اطلاعات و دانسته‌های خود دریغ نمی‌ورزد.

تلاش می‌کند تا به نحو موثری از فضای مجازی به عنوان بستری جهت تقویت تعامل بین استاد و دانشجو و سازمان‌های آموزشی و تخصصی با هم، استفاده کند.

در صورت بروز خطا در انتشار اطلاعات آموزشی در فضای مجازی، ضمن پذیرش مسئولیت، خود را متعهد به پاسخگویی دانسته و در جهت اصلاح آن اقدام می‌کند.

برخی از ضوابط اخلاق حرفه ای هر یک از اعضای جامعه پزشکی در فضای مجازی

در استفاده از فضای مجازی به مدیریت زمان توجه داشته و در ایجاد تعادل بین زندگی مجازی و حقیقی کوشا می باشد.

برنامه ریزی هدفمندی جهت مشاهده محتواهای آموزشی در فضای مجازی داشته و به تأثیر احتمالی حاصل از آنها بر

سلامت روحی، روانی و جسمی خود توجه دارد.

در برقراری ارتباطات و تعاملات حرفه ای در فضای مجازی، مدیریت روابط عاطفی و احساسی را در نظر دارد.

برخی از ضوابط اخلاق حرفه ای هر یک از اعضای جامعه پزشکی در فضای مجازی

- همچنین پزشکان برای دادن مشاوره به بیماران در فضای مجازی باید آن چیزی که برای بیمار مفید هست را در اولویت قرار دهند. و به منافع شخصی خود فقط فکر نکنند و همینطور از بزرگ جلوه دادن توانمندی خود پرهیز کنند.
- پزشک باید از امن بودن فضای مجازی مطمئن باشد برای انتشار مقالات و همچنین جلوگیری از سرقت اطلاعاتی مثل اطلاعات مرتبط با بیماران. در مقابل از سرقت علمی نیز خودداری کند.
- پزشکان باید با بررسی محتوی رسانه های مجازی خود براساس اصول استاندارد تعریف شده هرگونه اطلاعاتی که مغایر با قوانین معین، به صورت آنلاین نمایش داده میشود را حذف کنند.

برخی از ضوابط اخلاق حرفه ای هر یک از اعضای جامعه پزشکی در فضای مجازی

- از ایجاد شایعه ها و اطلاعات غلط و توهین به سایر همکاران بپرهیزند و سعی کنند احترام همکارانشان را در فضای مجازی حفظ کنند.
- همچنین از صحت اطلاعاتی که به اشتراک می گذارند اطمینان داشته باشند. همچنین بهتر است از امنیت حساب خود مطمئن باشند.
- نکته ی دیگر که بسیار مهم است این است که اگر جایی را دیدند که اطلاعات نادرستی را نشر میدهد به آنها به صورت محترمانه تذکر بدهند.

برخی از ضوابط اخلاق حرفه ای هر یک از اعضای جامعه پزشکی در فضای مجازی

- از به کارگیری الفاظ بد و خشن در فضای مجازی اجتناب کنند. تبعیض نژادی جنسیتی و تبعیض بین فقیر و پولدار باعث از دست رفتن علاقه و اعتماد مردم به جامعه پزشکان میشود. به اعتقادات مردم نیز باید احترام بگذارند.
- اطلاعات خود را مدام اپدیت کنند و به سوالات کسانی که در فضای مجازی سوال می پرسند با دقت و حوصله جواب بدهند. در ضمن این ارتباط ها باید در فضای امنی باشد و یا در سایت های معتبر از این نظر قرار داشته باشند
- اطلاعات بیمار را با کسی از خانواده اش در فضای مجازی به اشتراک نگذارد و حتما قبل این کار از بیمار اجازه دریافت کند

عوامل مخدوش کننده رفتار حرفه ای

- سوء استفاده از قدرت
- تکبر
- طمع
- اظهار نادرست
- ناتوانی
- نبود وجدان کاری
- تعارض منافع

عوامل مخدوش کننده رفتار حرفه ای: سوء استفاده از قدرت

- به طور سنتی، حرفه پزشکی از احترام بالایی برخوردار بوده است. این احترام قدرت زیادی برای پزشک فراهم می آورد.
- بیماران و جامعه به طور کلی از آنچه شاغلین این حرفه انجام می دهند یا می گویند پیروی می کنند.
- اگر این قدرت مورد سوء استفاده قرار گیرد، می تواند پایه گذار هنجار غلط برای رفتار حرفه ای شود.
- این سوء استفاده می تواند تدریجی، پنهانی و در سطوح مختلف رخ دهد:

عوامل مخدوش کننده رفتار حرفه ای: سوء استفاده از قدرت

- تعامل با بیمار و همکاران: این که اجازه ندهیم بیمار خواسته‌هایش را بیان کند یا در تصمیم‌گیری شرکت کند، این که اجازه دهیم رقابت‌های دانشگاهی و مالی روی ارزیابی صادقانه‌مان از همکار یا دانشجو اثر بگذارد، اینکه از همکار جوان (رده پایین) برای افزایش آثار و پیشرفت شغلی آکادمیک خود استفاده کنیم سوء استفاده از قدرت است. عمداً به تأخیر انداختن پیشرفت همکاری که رتبه پایینتری دارد برای بی‌اثر کردن تلاش وی و بی‌جهت بدنام کردن او، هم مثال‌هایی از سوء استفاده قدرت است.
- تبعیض‌ها: اعضای یک حرفه در مورد فراهم ساختن محیطی که در آن همه همکاران از مشارکتشان لذت ببرند و همه بتوانند بدون در نظر گرفتن ناتوانی‌ها، وضعیت قومیت، جنسیت، نژاد و مذهب به سمت پتانسیل‌هایشان پیشرفت کنند، مسؤل هستند. این مسؤولیت شامل حذف کردن بی‌انصافی‌های کوچک و بزرگی است که باعث تبعیض بر ضد پیشرفت‌های فردی و حرفه‌ای افراد می‌شود.
- نقض رازداری: بیماران اعتماد دارند که اطلاعات آنها کاملاً محرمانه نگهداشته می‌شوند. از این اعتماد نباید سوء استفاده شود. اظهار نظرهای غیر ضروری یا بحث کردن در مورد جزئیات وضعیت بیماران در جمع (به‌عنوان مثال در یک آسانسور شلوغ یا مهمانی) سوء استفاده از رازداری است. پزشک باید اعتماد بیماران را حفظ کند و فقط در شرایطی که مصالح بیمار حکم می‌کند یا زمانی که افشا کردن، ضرورت قانونی داشته باشد، راز را افشا کند.

عوامل مخدوش کننده رفتار حرفه ای: تکبر

تکبر تظاهر ناخوشایند برای برتری و جلوه دادن خود است.

تکبر موجب غرور، خودبینی، توهین و تحقیر می شود.

تکبر، تعهد حرفه ای را از سه طریق نابود می کند:

اول: توانایی فکر کردن پزشک را به عملکرد خود کاهش می دهد.

دوم: همدردی با بیماران را مشکل می کند.

سوم: تعهد حرفه ای را با از بین بردن نقش مفید «شک به خود» تخریب می کند.

عوامل مخدوش کننده رفتار حرفه ای: طمع

- زمانی که پول به یک عامل هدایت کننده در طبابت تبدیل می شود، طمع غالب گردیده است و تعهد حرفه ای را به فساد می کشاند.
- طمع می تواند آرزوی ناشایست از شهرت، قدرت یا پول باشد.
- پزشک باید به طور مداوم از خود بپرسد که آیا عملکردش تحت هدایت منافع بیماران است یا منافع شخصی خود.
- درمان طمع، مستلزم خودکاوی مداوم و پرسش در مورد انگیزه خود است تا اطمینان یابیم که عملکردمان براساس منفعتهای شخصی نیست.

عوامل مخدوش کننده رفتار حرفه ای: اظهار نادرست

- اظهار نادرست در رفتار حرفه‌ای شامل دروغگویی و فریب است.
- دروغگویی یعنی با آگاهی حرف راست را نگوییم.
- بنابر این دروغگویی صرفاً گزارش غیر راست نیست و هر گفتار نادرست دروغگویی نیست. دروغگویی یک اقدام تعمدانه است.
- فریب نیز اظهار نادرست و عمدی یک واقعیت با هدف گمراه کردن افراد است.

عوامل مخدوش کننده رفتار حرفه ای: ناتوانی

- این باور که باید به پزشک وابسته به مواد مخدر یا الکل یا دچار اختلال ذهنی اجازه داده شود که از بیمارانی که به او سوء ظن ندارند مراقبت کند، التزام به رفتار حرفه‌ای را مخدوش می‌سازد.
- پزشکی که توانائیش برای انجام وظایف حرفه‌ای آسیب دیده است بایست از مسؤولیت‌پذیری در مراقبت از بیماران صرف‌نظر کند و همکاران وی بایست مراقب باشند که این استانداردها حفظ شود.
- اختلال در کار پزشک طوری نیست که یا کاملاً وجود داشته باشد یا اصلاً نباشد.
- بی‌رغبته ذاتی، به این که اولین نفری باشی که توجه مسئولین را به ناتوانی یک همکار جلب کنی شاید بزرگ‌ترین مشکل در رابطه با این جنبه از تعهدات حرفه‌ای باشد.
- با شک به این که همکار ممکن است ناتوانی داشته باشد به سرعت خیلی از سؤالات و توجیهات که فرد را از اقدام سریع و مناسب باز می‌دارد، به ذهن می‌رسد:
- مثلاً «شاید من اشتباه می‌کنم»، «او فقط روز بدی داشته»، «اگر مشکلی داشته باشد، یقیناً بهتر است شخصی که او را می‌شناسد گزارش کند»، «اگر ناتوانی او را گزارش کنم همکاران چه فکری در مورد من خواهند کرد؟» «او مسؤولیت یک خانواده را بر عهده دارد من نمی‌توانم باعث به فقر کشیده شدن آنها باشم»، «اگر متحد باشیم می‌توانیم ناتوانی او را جبران کنیم، ما اجازه نمی‌دهیم اتفاق بدی برای بیماران او بیافتد»

عوامل مخدوش کننده رفتار حرفه ای: نبود وجدان کاری

- نبود وجدان کاری عدم انجام مسؤولیتها است و با اساس تعهد حرفه ای ناسازگار است:
- پزشکی را در نظر بگیرید که خود را متعهد به انجام حداقل کار می داند. خلاصه ترین شرح حال را می گیرد. به جای این که خودش رادیوگرافی را ببیند منتظر گزارش رادیولوژی می شود. به تلفن های بستگان بیمار جواب نمی دهد. به جای این که بیمار را ببیند، چارت پزشکی او را می بیند. آخرین اطلاعات را به جای استفاده از منابع معتبر علمی از نمایندگان شرکت دارویی می گیرد.
- پزشکی که پژوهش وی وقت و انرژی زیادی از او می گیرد و نمی تواند مسؤولیت های آموزشی اش را درست انجام دهد: دیر سر راند حاضر می شود. نمی تواند در جلسات مربیان با دانشجویان شرکت کند. مراقبت از بیماران را به کارآموزانی محول می کند که هنوز آماده انجام این مسؤولیت بدون سرپرستی استاد نیستند. سؤال های آسان را انتخاب می کند. از ارائه یافته های خود برای چاپ اجتناب می کند. در کمیته کاریش شرکت نمی کند. یا در جلسات حاضر می شود اما در بحثها شرکت نمی کند.

عوامل مخدوش کننده رفتار حرفه ای: تعارض منافع

- شرکت در موقعیتهای تعارض منافع، حمایت از منافع فردی و فدا کردن منافع بیمار و جامعه به نفع منفعت پزشک است.
- تشخیص و جلوگیری از تعارض منافع یک قسمت اصلی از رفتار حرفه ای است.
- پزشک باید از موقعیتهایی که در آن منافع خودش را بالاتر از منافع بیمار قرار می دهد، اجتناب کند. تعداد قابل توجهی از مسائل مربوط به تعارض منافع به اعتبار شغلی پزشکی صدمه زده اند
- . از این رو، تلاشی مجدد برای آموزش دانشجویان پزشکی و نیز پزشکان لازم است تا تعارض منافع بالقوه را در روابط پزشک-بیمار و پزشک-جامعه شناخته و ضرورت اجتناب از آنها را درک کنند. مثال هایی از تعارض منافع که در ادامه ارائه می شود، می توانند در طبابت پزشکی رخ دهند:

عوامل مخدوش کننده رفتار حرفه ای: تعارض منافع

- دریافت هدایا از تولیدکنندگان داروها یا تجهیزات پزشکی: هرچند پزشک ممکن است ادعا کند که ارزش هدیه پایین بوده و تأثیری در تجویز آن نداشته است، اما قبول هدایا بالقوه این تأثیر ناخواسته را دارد.
- تجویز تست‌های آزمایشگاهی، اقدامات تشخیصی یا درمانی برای بیمار از شرکت یا لابراتوری که پزشک در آن منافع مادی دارد، نمونه‌هایی از تعارض منافع (ارجاع به خود) می‌باشد.
- درمان نابجا، ویزیت‌های پشت سر هم در بیمارستان و مطب زمانی که نیازی به آن‌ها برای پی‌گیری علایم یا وضعیت بیمار نیست محصولات تعارض منافع هستند که به وسیله تعهد حرفه‌ای محدود نشده‌اند. برعکس بیماران می‌توانند با عدم استفاده کافی از منابع برای تشخیص و درمان مورد غفلت واقع شوند.
- اگر اضافه کار و حقوق پزشک مستقیماً وابسته به کاستن از هزینه‌های بیمار از طریق محدود کردن دسترسی به مشاوره‌های فوق تخصصی و انتخاب‌های درمانی گران‌قیمت باشد، پزشک را در تعارض منافی قرار می‌دهد که می‌تواند منجر به عدم دسترسی بیمار به حد مطلوب مراقبت شود.
- همچنین عدم تمایل به ارائه حد مطلوب مراقبت می‌تواند ناشی تعارض نیاز به وقت و تلاش پزشک و در عین حال دلسردی پزشک به کار باشد.

مباحث حقوقی مربوط به اصول اخلاق حرفه ای: نوع دوستی

- بند اول ماده واحد قانون مجازات خودداری از کمک به مصدومین و رفع مخاطرات جانی سال ۱۳۴۵: «هر کس شخصی یا اشخاصی را در معرض خطر جانی مشاهده کند و بتواند با اقدام فوری خود یا کمک طلبیدن از دیگران یا اعلام فوری به مراجع یا مقامات صلاحیت دار از وقوع خطر یا تشدید نتیجه آن جلوگیری کند بدون این که با این اقدام، خطری متوجه خود او یا دیگران شود و یا به وجود استمداد یا دلالت اوضاع و احوال بر ضرورت کمک، از اقدام به این امر خودداری نماید، به حبس جنحه ای یا جزای نقدی تا ۵۰ هزار ریال محکوم خواهد شد. در این مورد اگر مرتکب از کسانی باشد که به اقتضای حرفه خود می توانستند کمک موثری بنمایند به حسب جنحه ای از سه ماه تا دو سال یا جزای نقدی از ده هزار ریال تا یکصد هزار ریال محکوم خواهد شد. مسئولان مراکز درمانی اعم از دولتی یا خصوصی که از پذیرفتن شخص آسیب دیده و اقدام به درمان او یا کمک های اولیه امتناع نمایند به حداکثر مجازات ذکر شده محکوم می شوند.
- ماده ۱۱ آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته: شاغلان حرفه های پزشکی مکلفند در مواقعی که به منظور پیشگیری از بیماریهای واگیر یا در هنگام بروز سوانح ازسوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا مراجع تعیین شده از طرف وزارت یاد شده از آنان استمداد می شود، همکاری ممکن و لازم را معمول دارند.
- ماده ۵۸ آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته: شاغلان حرفه های پزشکی مکلفند در موارد فوریت های پزشکی اقدامات مناسب لازم را برای نجات بیمار بدون فوت وقت انجام دهند.

مباحث حقوقی مربوط به اصول اخلاق حرفه ای: وظیفه شناسی

- ماده ۱۹ آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته: پزشک معالج مسئول ادامه درمان بیمار خود است مگر اینکه بیمار یا بستگان او مایل نباشند.
- ماده ۲۴ آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته: نظارت بر امور فنی موسسات پزشکی در تمام ساعت ها بر عهده مسوولان فنی آنهاست.
- ماده ۲۹ آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته: مسوولان فنی موسسات پزشکی - اعم از دولتی، وابسته به دولت، خصوص و خیریه - مکلفند علاوه بر قوانین و مقررات موجود در آیین نامه های مصوب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مقررات فنی مصوب سازمان نظام پزشکی، همچنین ضوابط علمی و حرفه ای ذی ربط را رعایت کنند.

مباحث حقوقی مربوط به اصول اخلاق حرفه ای: تعالی شغلی

- ماده ۲۶ آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته: به کارگیری و استفاده از افراد غیر مجاز در امور پزشکی و حرفه های وابسته در موسسات پزشکی ممنوع است .
- قانون آموزش مداوم جامعه پزشکی کشور مصوبه ۱/۳/۱۳۷۵ مجلس شورای اسلامی: ماده ۱- به منظور ارتقای سطح دانش و مهارت‌های شغلی جامعه پزشکی کشور ، وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی موظف است از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون نسبت به آموزش مداوم جامعه پزشکی کشور (پزشک ، دندانپزشک ، دکتر داروساز، دکترای حرفه ای و متخصصان علوم آزمایشگاهی تشخیص طبی و دکترای علوم بهداشتی) با همکاری سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران و برگزاری و ارزشیابی آموزش مداوم جامعه پزشکی، در طول هر پنج سال اقدام نماید.

مباحث حقوقی مربوط به اصول اخلاق حرفه ای: شرافت و درستکاری

- ماده ۳ آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته: شاغلان حرفه های پزشکی باید طبق موازین علمی، شرعی و قانونی، صنفی و حرفه ای انجام وظیفه کرده و از ارتکاب کارهایی که موجب هتک حرمت جامعه پزشکی میشود خودداری کنند.
- ماده ۶ آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته: انجام امور خلاف شوون پزشکی توسط شاغلان حرفه های پزشکی ممنوع است.

مباحث حقوقی مربوط به اصول اخلاق حرفه ای: احترام به دیگران

- ماده ۴ آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته: شاغلان حرفه های پزشکی موظفند اسرار بیمار و نوع بیماری او را - مگر در موارد تصریح شده در قوانین - حفظ کنند.

مباحث حقوقی مربوط به اصول اخلاق حرفه ای: تعارض منافع

- ماده ۷ آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته: تحمیل مخارج غیر ضروری به بیماران ممنوع است.
- ماده ۱۲ آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته: جذب بیمار از موسسات بهداشتی و درمانی دولتی، وابسته به دولت و خیریه به مطب شخصی یا بیمارستان، پلی کلینیک، داروخانه و یا پاراکلینیک خصوصی به منظور استفاده مادی ممنوع است.
- ماده ۱۳ آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته: شاغلان حرفه های پزشکی حق دریافت هیچگونه وجه مالی را از بیماران علاوه بر وجوهی که توسط مسئولان موسسه درمانی ذی ربط دریافت میشود ندارد.
- ماده ۱۷ آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته: شاغلان حرفه های پزشکی حق دریافت و پرداخت هر گونه وجهی به هر عنوان بابت اعزام و معرفی بیماران به مطب و موسسات پزشکی ندارند.
- ماده ۲۱- تجویز داروهای مازاد بر نیاز بیمار یا غیر متجانس و خارج از ضوابط علمی و فنی ممنوع است.
- ماده ۲۲- فروش دارو و ابزار پزشکی توسط پزشکان مگر با مجوز رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ممنوع است.

مباحث حقوقی مربوط به اصول اخلاق حرفه ای: فریب کاری

- ماده ۵ قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی: هیچ یک از مؤسسات پزشکی و دارویی و صاحبان فنون پزشکی و داروسازی و سایر مؤسسات مطرح در ماده اول این قانون، حق انتشار آگهی تبلیغاتی که موجب گمراهی بیماران یا مراجعین به آنها بوده و یا به تشخیص وزارت بهداشتی بر خلاف اصول فنی و شئون پزشکی یا عفت عمومی باشد ندارند و استفاده از عناوین مجهول و خلاف حقیقت روی تابلو و سر نسخه و یا طرق دیگر و دادن وعده های فریبنده ندارند.
- ماده ۱۴ آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته: جذب بیمار بصورتی که مخالف شئون حرفه پزشکی باشد، همچنین هر نوع تبلیغ گمراه کننده از طریق رسانه های گروهی و نصب آگهی در اماکن و معابر، خارج از ضوابط نظام پزشکی ممنوع است. تبلیغ تجاری کالاهای پزشکی و دارویی از سوی شاغلان حرفه های پزشکی، همچنین نصب اعلانات تبلیغی که جنبه تجاری دارند، در محل کار آنها مجاز نیست.
- ماده ۱۵ آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته: انتشار مقالات و گزارش های پزشکی و تشریح مطالب فنی و حرفه ای که جنبه تبلیغاتی گمراه کننده داشته باشند از طریق وسایل تبلیغاتی ممنوع است.
- ماده ۱۶ آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته: شاغلان حرفه های پزشکی نباید از عناوین علمی و تخصصی که به تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نرسیده است استفاده کنند.
- ماده ۵۳۹ قانون مجازات اسلامی: هرگاه طبیب تصدیق نامه بر خلاف واقع درباره شخصی برای معافیت از خدمت در ادارات رسمی یا نظام وظیفه یا برای تقدیم به مراجع قضایی بدهد به حبس از شش ماه تا دو سال یا سه تا دوازده میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد.

رویکرد های فلسفی در اخلاق پزشکی نوین

- الف- رویکرد اصول‌گرا (A principle-based approach)
- ب- رویکرد وظیفه‌گرا (An absolute rule approach)
- ج- رویکرد فایده‌گرا یا پیامدگرا (A Utilitarian approach)
- د- رویکرد فضیلت‌گرا (A Virtue ethics approach)

□ چهار اصل کلیدی

الف - خودمختاری (autonomy)

ب - سودمندی (beneficence)

ج - عدم ضرررسانی (non-maleficance)

د - عدالت (justice)

الف- Autonomy خودمختاری □

□

□□ احترام به حریم انسانی و شخصیت مستقل بیماران و

آزادی و خودمختاری آنان □

□□□ مختار بودن بیمار به معنی آزادی در عمل و رفتار □

□- رازداری و رضایت

□

ب و ج- ارائه اقدامات مفید و جلوگیری از

آسیب و صدمه □

□ □ کمک به بیمار هدف اصلی در حرفه پزشکی که خطرها و آسیب هائی را به همراه دارد.

□ هر اقدامی باید از حداقل آسیب برخوردار باشد.

□ اقدامات باید به نفع بیمار باشد.

□ جدیت در کسب مهارت و تجربه لازم از طرف کادر درمان لازم است.

□ نتایج سودمند اعمال، نزدیک به ذهن باشد.

د عدالت Justice

د عدالت د معنی

توزیع مناسب منابع و امکانات محدود (عدالت اجتماعی)

رعایت اصل احترام به حقوق مردم (عدالت و حقوق)

حفظ اصل احترام به قوانین (عدالت قانونی)

